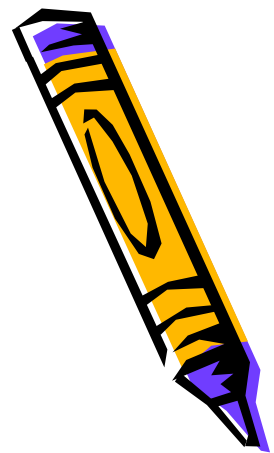

Všeobecná ekonomická
teória

VET cvičenie 1.1

budova FRI, miestnosť č.RB212

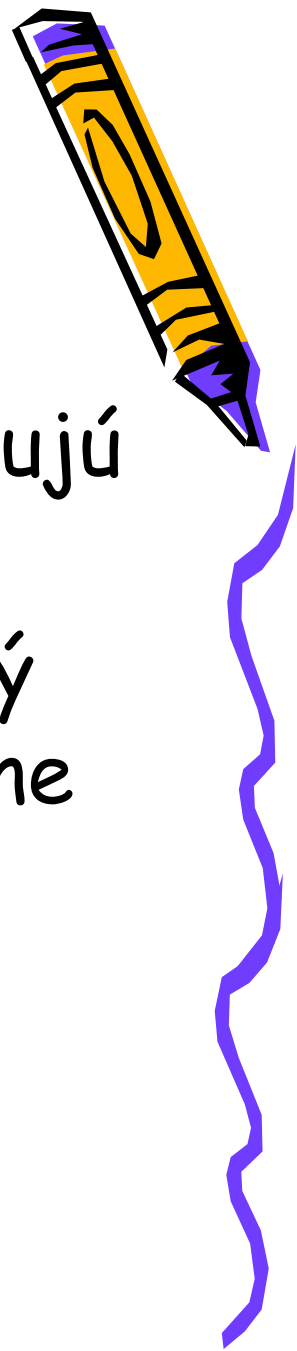
zuzana.stanikova@fri.uniza.sk

Materiály:

https://kmme.fri.uniza.sk/index.php/za_mestnanci/zuzana-stanikova/vseobecna-ekonomicka-teoria-stanikova/

Predmet ekonómie

- Potreby každej spoločnosti presahujú možnosti disponibilných zdrojov.
- Musí existovať mechanizmus, ktorý tieto zdroje alokuje medzi vzájomne si konkurujúce použitie.

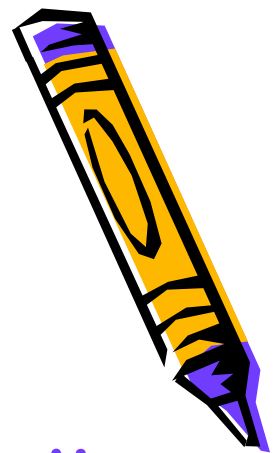

Definícií ekonómie je niekoľko:

- Ekonómia skúma tie činnosti, ktoré sa zaoberajú výrobou a výmenou tovarov.
- Ekonómia analyzuje celkový pohyb v ekonomike a na základe týchto javov pomáha rozvíjať politiku, pomocou ktorej môže vláda zlepšiť fungovanie hospodárstva.
- Ekonómia je veda o voľbe. Skúma ako ľudia rozhodujú o využití vzácnych alebo obmedzených výrobných zdrojov na produkciu rôznych tovarov a ako sa tieto tovary rozdeľujú medzi rôznych členov spoločnosti na spotrebu.
- Ekonómia je veda o obchode medzi krajinami.
- Ekonómia je veda o peniazoch, bankách, kapitáli a bohatstve.

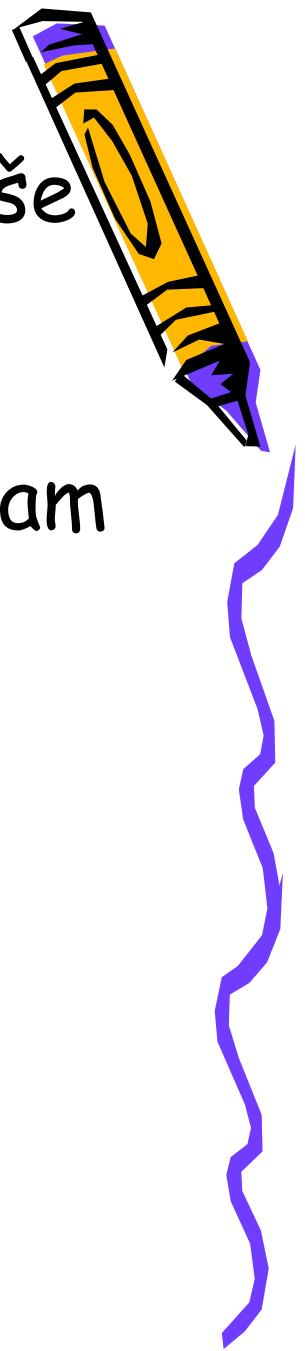

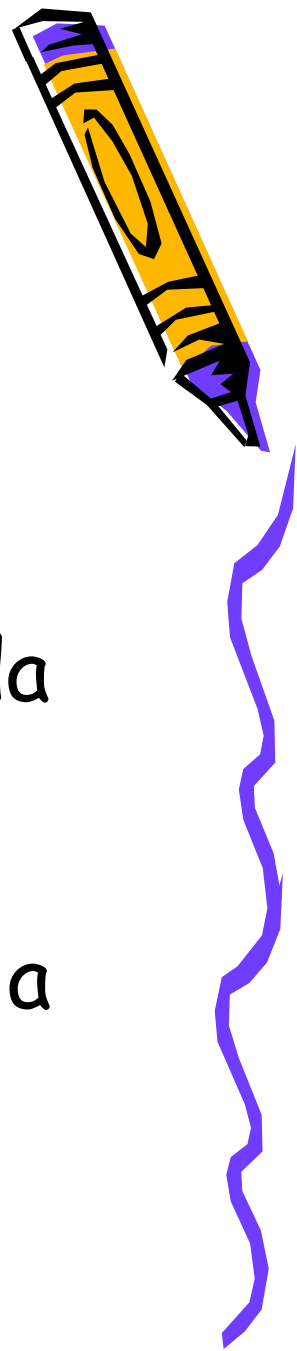

Ekonomía je veda o tom, ako spoločnosť
využíva
vzácne zdroje na výrobu užitočných
statkov a ako
ich rozdeľuje medzi rozličné skupiny ľudí.

- Ekonomia ako veda má len niečo vyše 200 rokov - za tvorca ekonomickej vedy ako uceleného, komplexného systému poznatkov sa považuje Adam Smith.

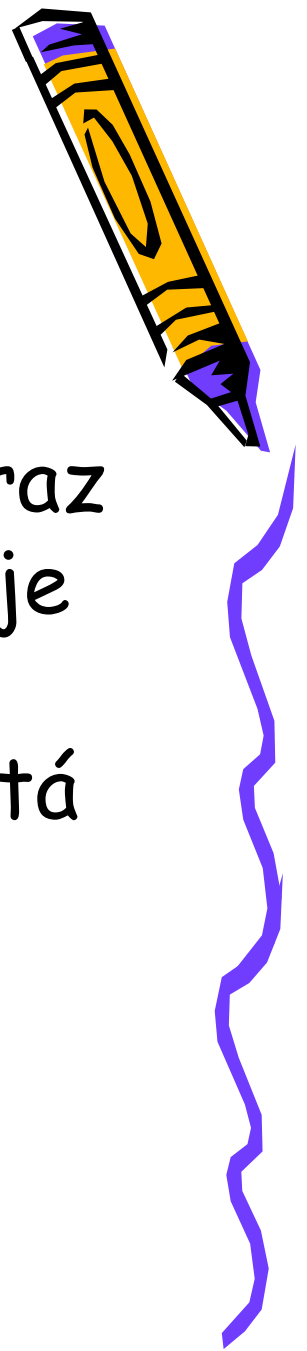

- Opisuje, vysvetľuje a predpovedá ekonomické správanie.
- Ekonómia je interdisciplinárna veda používajúca metódy a výsledky psychológie, sociológie, filozofie, politológie, štatistiky, matematiky a ďalších vedných disciplín.

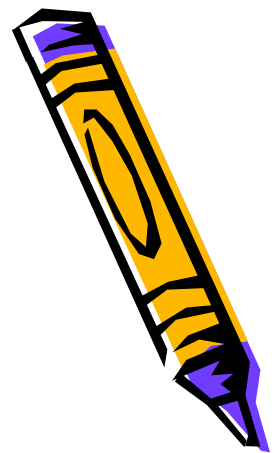

Ekonomía, ekonomická teória

- **Ekonomía** - veda o voľbe
- **Ekonomika** - je synonymum pre výraz národné hospodárstvo a predstavuje hospodársku prax, teda tú časť spoločenského života, ktorá je spätá s ekonomickou činnosťou.

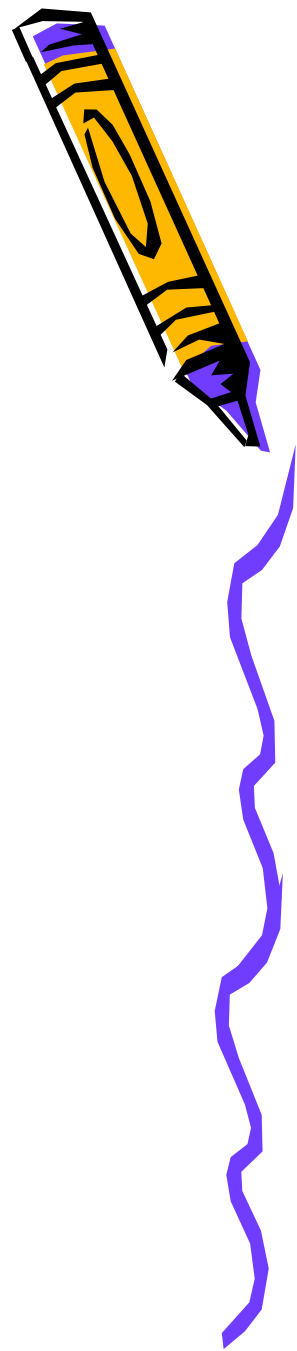

- **Ekonomická teória**
- skúma základné zákonitosti hospodárskeho života
- poskytuje všeobecné teoretické princípy pre pochopenie hospodárskeho života a pre jeho ovplyvňovanie.
- predstavuje teoretické a metodologické východisko pre ďalšie ekonomické disciplíny.

Ekonomická teória je tvorená

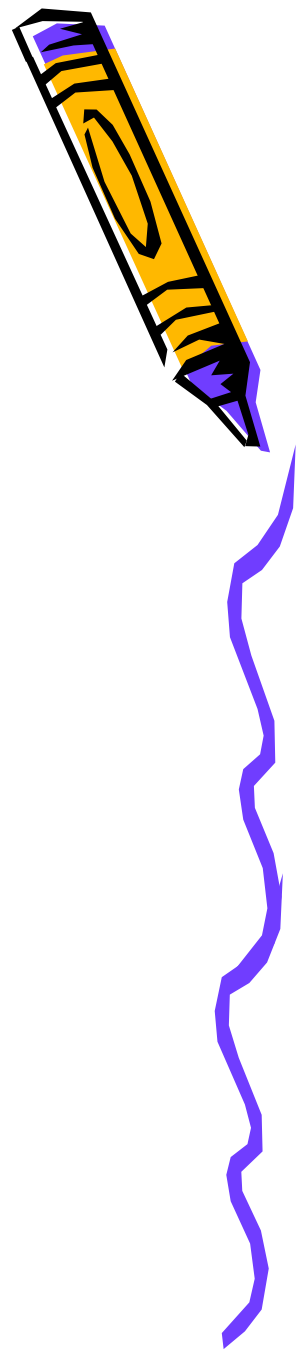
- Pojmami
- Vedeckými výrokmami
- Hodnotovými súdmi

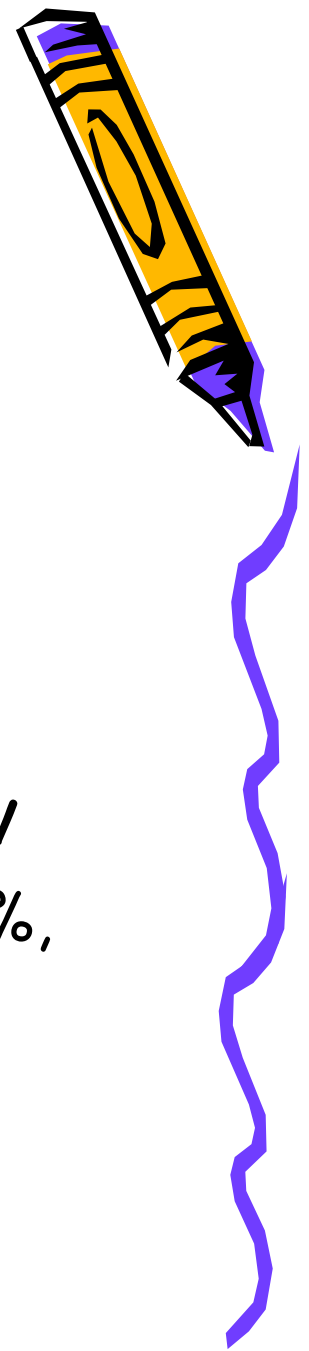
Pojem

Slovné vyjadrenie, pomenovanie
ekonomických javov a ekonomickej
reality

(práca, mzda, inflácia, statok, nezamestnanosť,
hrubý domáci produkt, mena,.....)

Vedecké výroky

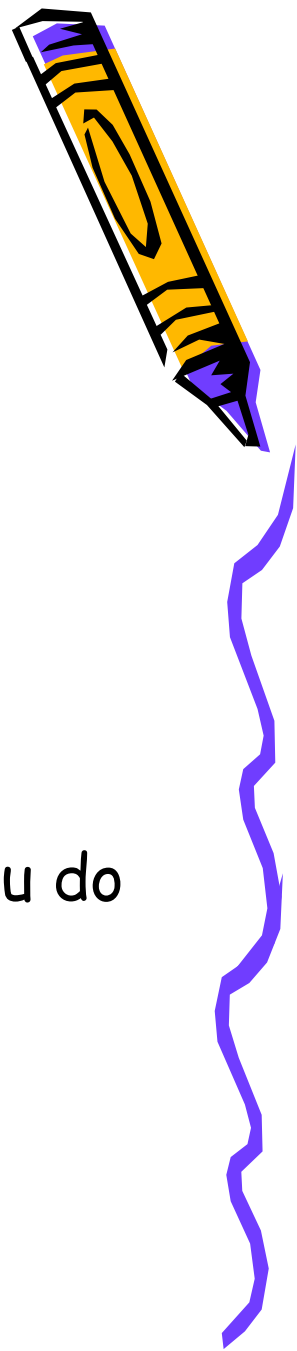
sú založené na ich

- všeobecnej platnosti,
- overiteľnosti
- nezávislosti od mienky jednotlivcov

(miera nezamestnanosti v apríli 2004 bola 15,25%,
rast HDP za 1.Q. 2004 bol 5,5%)

Hodnotové súdy

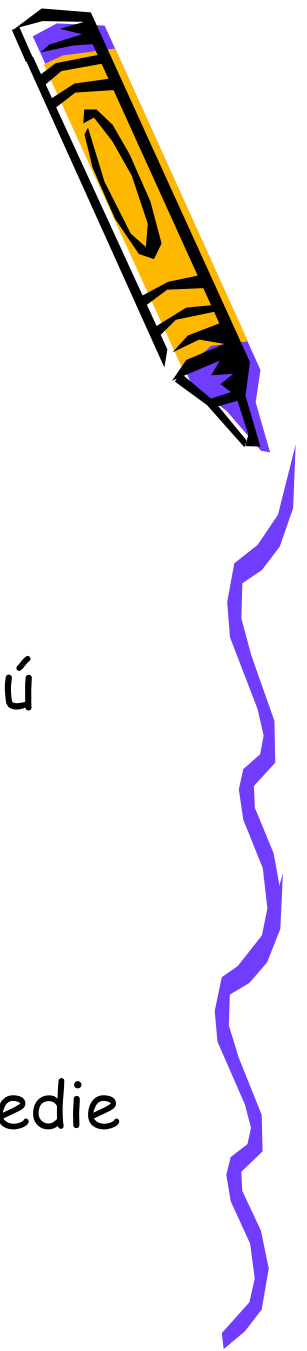

- vyjadrujú subjektívne postoje a názory,
- vylučujú preto potvrdenie ich pravdivosti pomocou faktov.

(v súčasnosti je nízka miera inflácie, zásahy štátu do ekonomiky by mali byť minimálne)

Hodnotové súdy

- **Normatívne**

Vyjadrujú mienku o tom, či je objekt, jav, skutočnosť dobrá alebo zlá.

Napr. makroekonomické ukazovatele sa vyvíjajú dobre

- **Imperatívne**

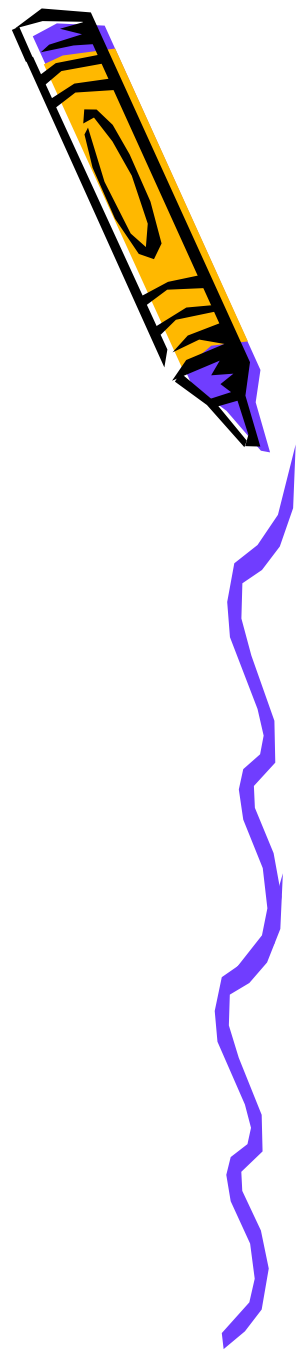
vyjadrujú názor na to čo by malo alebo nemalo byť.

Napr. Rovná daň podporí podnikateľské prostredie

Dva základné prístupy ku skúmaniu ekonomickej reality

- pozitívny (vedecké výroky)
- normatívny (hodnotové súdy)

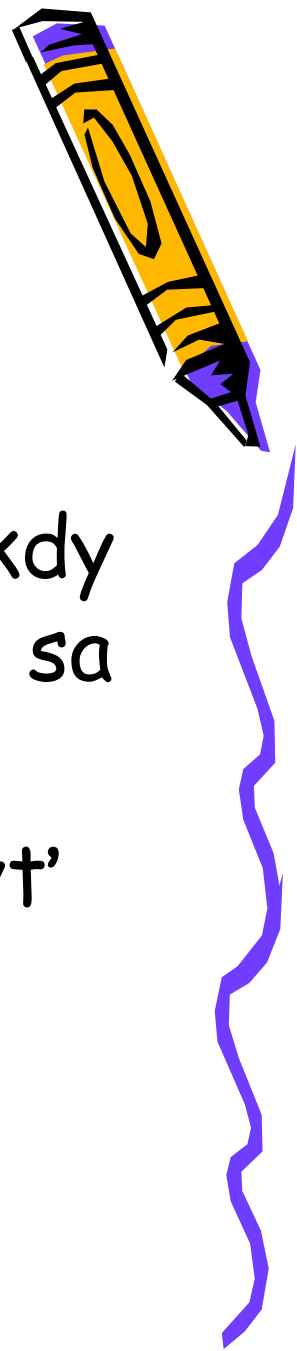
Pozitívna ekonómia

- opisuje fakty a správanie ekonomiky. Opisuje ju a hľadá v nej zákonitosti fungovania.
- Zaoberá sa len takými javmi, ktoré sú vedeckými metódami zistiteľné a dokázateľné.

Normatívna ekonómia

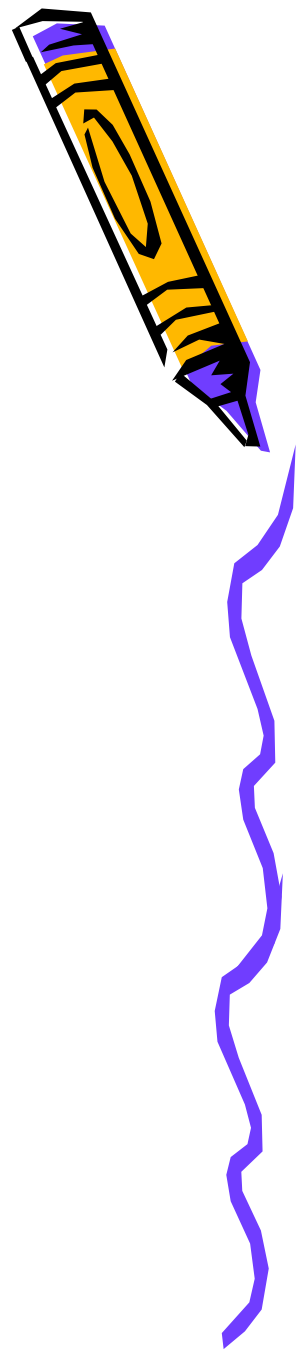
- zahŕňa etické a hodnotové súdy, o ktorých možno polemizovať, ale nikdy ich nemožno doložiť vedecky alebo sa odvolať na fakty.
- Odpovedá na otázku, aký by mal byť ekonomický život.

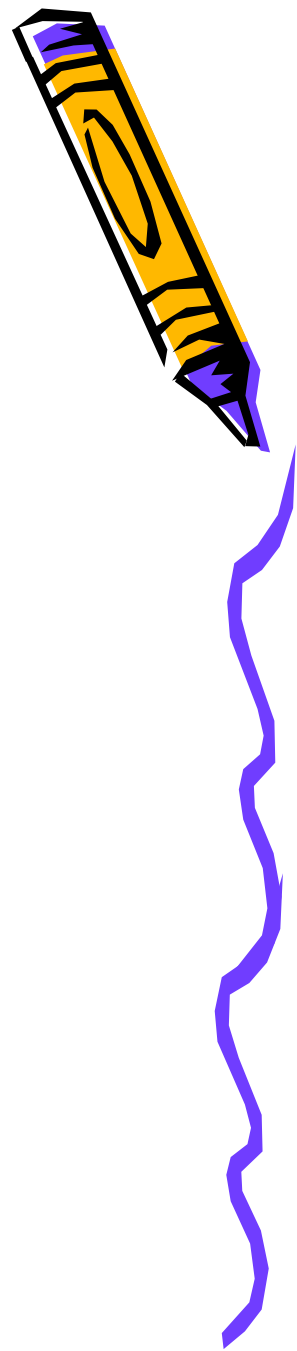
Štruktúrovanie ekonómie

Zložky ET delíme:

- podľa zamerania ekonomickej vedy:
- Dejiny ekonomického myslenia
- Teória národného hospodárstva
- Teória národohospodárskej politiky

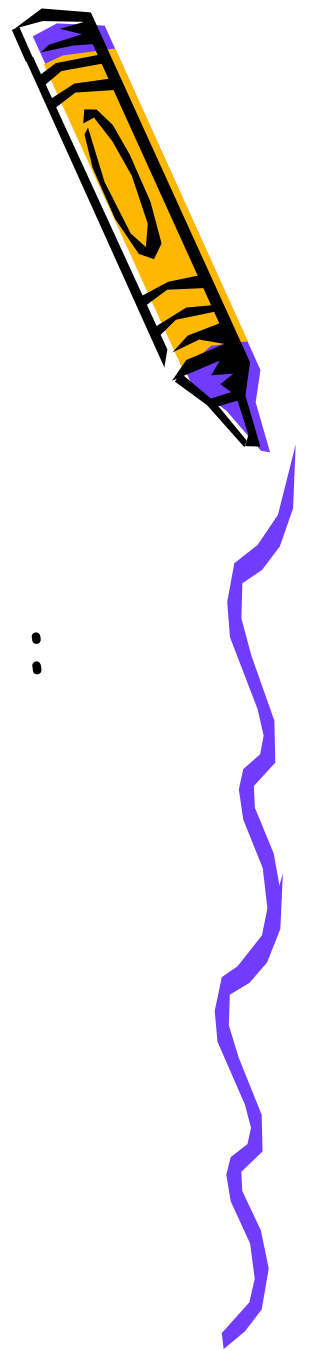

A. Podľa zamerania ekonomickej vedy:

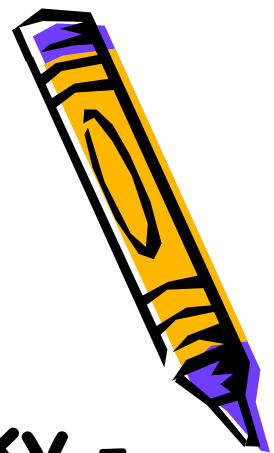
- Dejiny ekonomického myslenia - dejiny ekonomických teórií. Táto časť ekonómie skúma : ČO BOLO, PREČO TO BOLO, PREČO SA TO STALO.

- Teória národného hospodárstva - zaoberá sa súčasným stavom hospodárstva. Odpovedá na otázku : ČO JE a PREČO TO JE TAK.

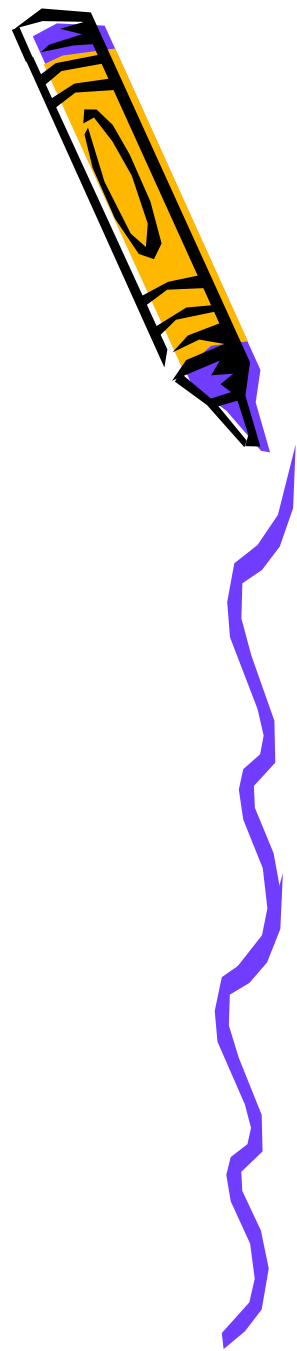

- Teória národohospodárskej politiky - analyzuje ciele a prostriedky hospodárskej politiky. Odpovedá na otázky : ČO SA MOŽE STAŤ, AKO TO DOSIAHNUŤ, AKÉ NÁSTROJE POUŽIŤ.

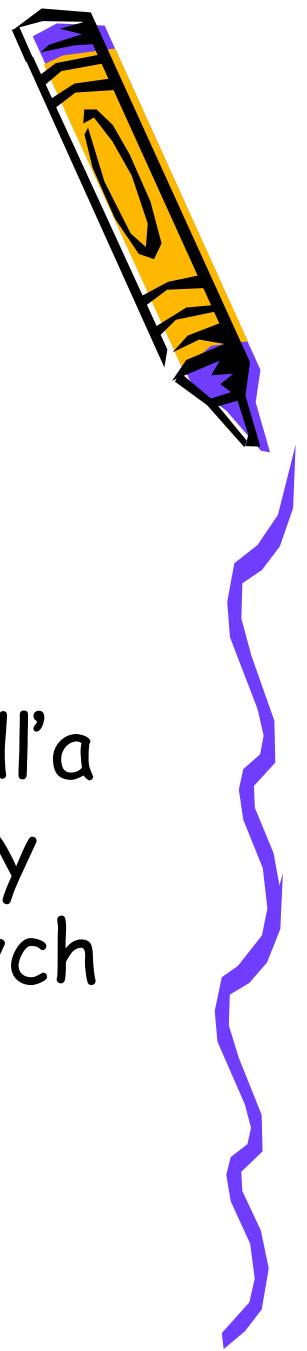

B. Podľa typu problémov, ktoré ekonómia rieši

- makroekonómia
- mikroekonómia

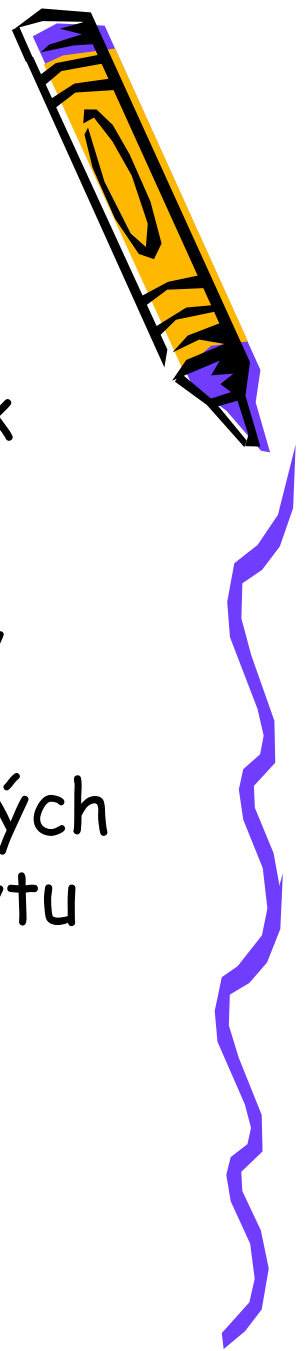
Makroekonómia

- z gréckeho *makros*- veľký
- skúma zákonitosti, správanie a mechanizmus fungovania celého hospodárstva
- charakterizuje stav ekonomiky podľa makroagregátov a zmeny ekonomiky podľa priemerných alebo pomerových ukazovateľov.

Mikroekonómia

- *mikros* - malý
- analyzuje správanie jednotlivých zložiek celku
- je zameraná na jednotlivca, domácnosti, firmy, odvetvia
- vysvetľuje proces tvorby cien jednotlivých tovarov, vzájomný vzťah ponuky a dopytu po jednotlivých tovaroch

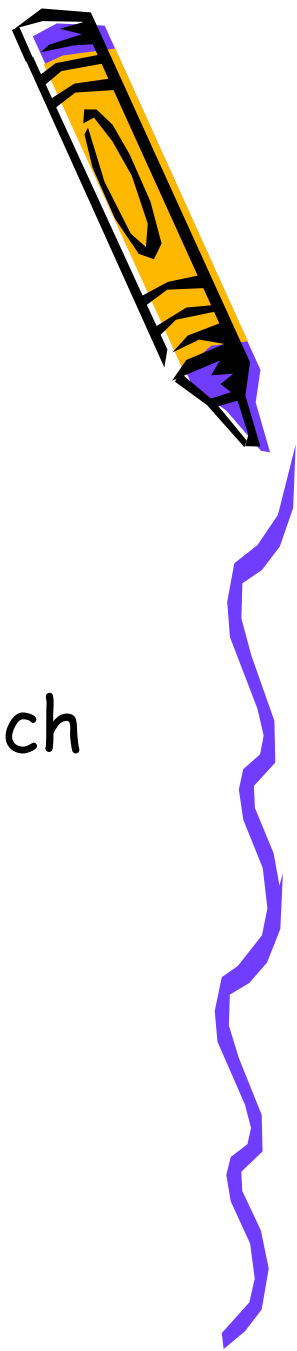

- *Makroekonómia aj mikroekonómia sú navzájom previazané.*

2. Podnikovohospodárska veda

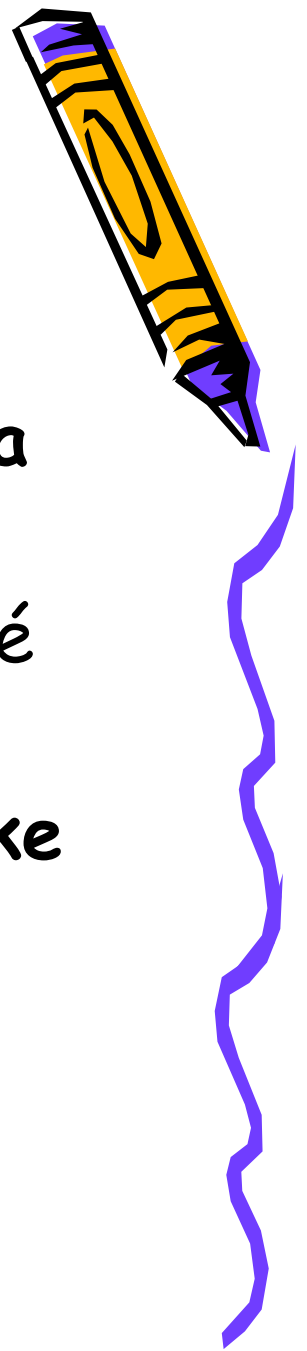
- zaoberá sa všetkými druhmi podnikov, ktoré vystupujú ako podnikateľské subjekty
- skúma procesy v podniku a na základe nich vypracováva postupy na zabezpečenie stanovených podnikových cieľov
- zaoberá sa hospodárením v podniku

Členenie

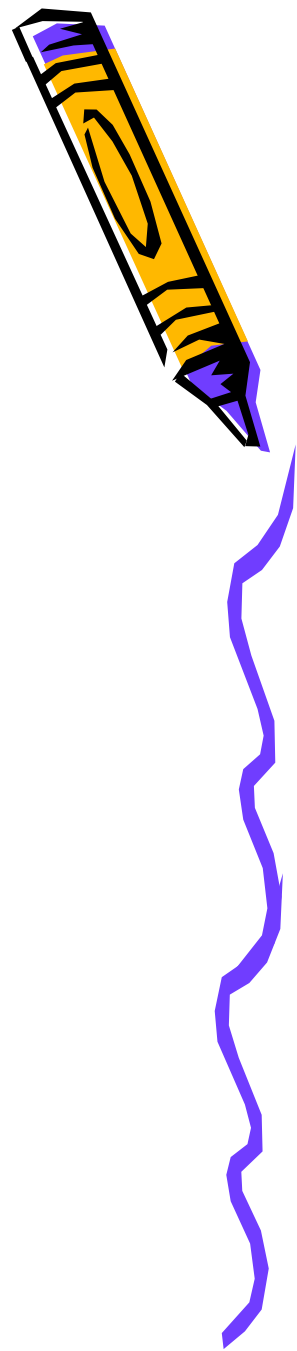
podnikovohospodárskej vedy:

- všeobecná podnikovohospodárska náuka
- špeciálne odvetvové podnikovohospodárske náuky (odvetvové ekonomiky)
- špeciálne funkčné podnikovohospodárske disciplíny (prierezové ekonomiky)

Základné pojmy:

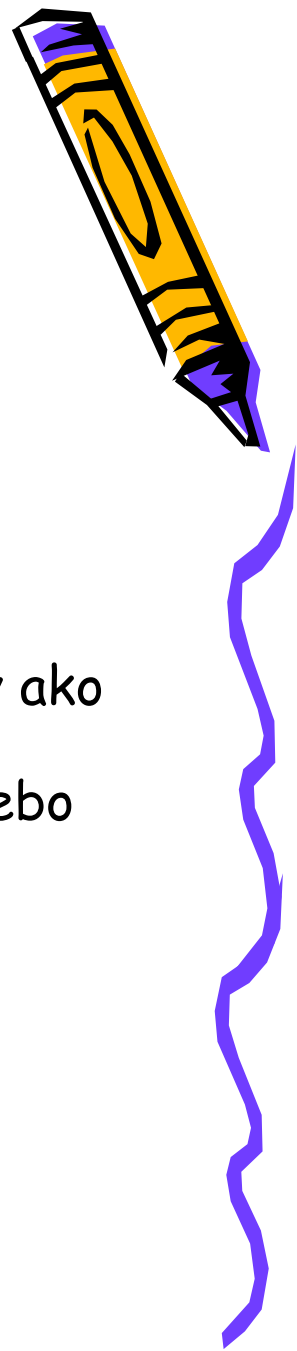
1. Ekonómia
2. Ekonomika
3. Hodnotový súd
4. Vedecký výrok
5. Normatívna ekonómia
6. Pozitívna ekonómia
7. Makroekonómia
8. Mikroekonómia

Úlohy:

Prirad' te nasledujúcim pojmom príslušné definície:

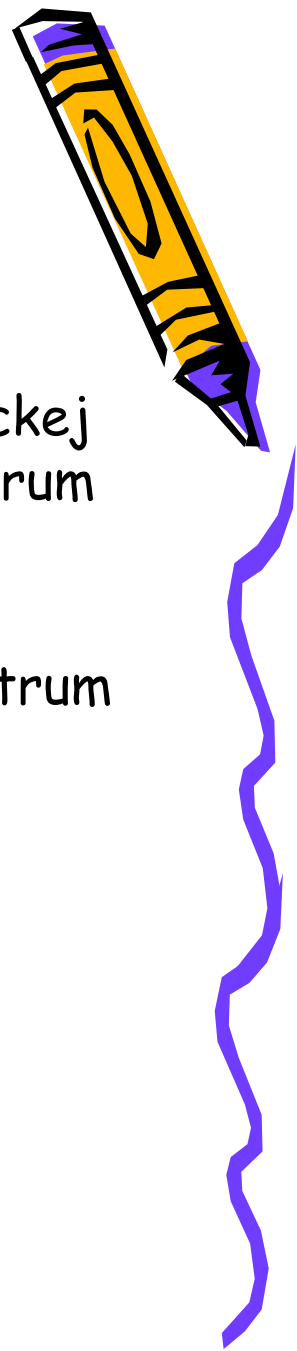
1. pozitívna ekonómia
 2. mikroekonómia
 3. makroekonómia
 4. normatívna ekonómia
-
- a) Oblasť ekonómie zaoberajúca sa hospodárstvom ako celkom. Meria a analyzuje makroekonomické agregáty ako ND, zamestnanosť, inflácia, ekonomický rast.
 - b) Ekonomické výroky (vyhlásenia) majúce objektívne alebo vedecké vysvetlenie o fungovaní ekonomiky.
 - c) Oblasť ekonómie skúmajúca správanie čiastkových ekonomických subjektov - jednotlivcov, domácností, firiem.
 - d) Ekonómia zahrňajúca etické a hodnotové súdy.

Určite, či ide o normatívne alebo pozitívne výroky:

- Ako bude pôsobiť zvýšenie nezamestnanosti na mieru inflácie?
- Aká vysoká má byť miera inflácie?
- Má sa zníženie rozpočtového deficitu dosiahnuť zvýšením daní, alebo znížením výdavkov?
- Pokles cien automobilov zvýši dopyt po nich, ceteris paribus.
- Je potrebné zvýšiť daň zo mzdy najmä skupinám s vyššími príjmami.
- Nižšie ceny benzínu vedú k vyššej spotrebe benzínu, ceteris paribus.
- Aké výdavky majú byť na armádu?

Zdroje:

- KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie, 3. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2010
- STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonómie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- LISÝ, J. a kol.: Ekonómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

